

Eduskunnalle jätettiin eilen pääministeri Linkomiehen tasavallan presidentin tehtävien hoitajana allekirjoittama hallituksen esitys laiksi tasavallan presidentin määräämisestä ilman vaalia.

Esityksen perusteluissa lausutaan seuraavaa:

Suomen hallitusmuodon mukaan kuuluu tasavallan presidentille myös puolustusvoimain ylin päällikkyys, jonka hän sodan aikana voi toiselle luovuttaa; niin onkin tapahtunut. Vaikeissa ja vakavissa valtiollisissa olosuhteissamme on kuitenkin osoittautunut toivottavaksi keskittää ylin toimeenpanovalta sekä sotilas- että siviilihallinnon alalla samalle henkilölle. Tässä vakaumuksessa on tasavallan presidentti ilmoittanut luopuneensa toimestaan. Presidentin päätökseen on vaikuttanut myös se, että hänen terveytensä monivuotisen raskaan vastuun ja työtaakan johdosta on käynyt horjuvaksi.

Tasavallan presidentin toimi on siten joutunut avoimeksi. Hallituksen mielestä ei nykyisessä uhanalaisessa tilanteessa presidentin vaalia voida toimittaa Suomen hallitusmuodossa säädettyssä järjestyksessä. Tämän vuoksi olisi tasavallan presidentti tällä kertaa määrättävä välittömästi lailla eli siis ilman vaalia. Sellaiseen järjestelyyn voidaan epäilyksittä ryhtyä, kun tasavallan presidentiksi on saatavissa Suomen marsalkka, vapaaherra Mannerheim, joka nauttii maassamme jakamatonta kunnioitusta sekä ehdotonta luottamusta ja on aikaisemminkin maamme kohtalonhetkinä toiminut valtion päämiehenä, ollessaan valtionhoitajana. Harkitessaan mahdollisuuksia asian järjestämiseksi maan etua parhaiten vastaavalla tavalla hallitus on nimittäin tiedustellut Suonien marsalkalta, ottaisiko hän vastaan tasavallan presidentin tehtävät, ja saanut tietää, että Suomen marsalkka on valmis hallituksen ja eduskunnan toivomuksesta asettumaan maansa käytettäväksi.

On luonnollista, että kun mainituin tavoin lailla määrätyn tasavallan presidentin toimikausi päättyy tai hän luopuu presidentin toimestaan tai tulee pysyvästi estyneeksi, uusi presidentti on valittava Suomen hallitusmuodossa säädettyssä järjestyksessä. Tästä on kuitenkin ehdotettuun lakiin otettu myös nimenomainen säännös.

Ottaen huomioon Suomen marsalkan suuren vastuun puolustusvoimien ylipäällikön tehtävien välittömästä hoitamisesta, olisi saatettava mahdolliseksi keventää hänen työtaakkaansa varaamalla hänelle oikeus siirtää eräät presidentin tehtävät pääministerille.

Asian luonnosta johtuu, että ehdotettu laki, joka on säädettävä siinä järjestyksessä, kuin perustuslaista on sanottu, olisi käsiteltävä kiireellisenä.

Sen mukaisesti, mitä edellä on lausuttu, annettiin esityksessä eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus.

Laki tasavallan presidentin määräämisestä ilman vaalia.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 pykälässä määrättyllä tavalla, säädetään:

1. pykälä. Tasavallan presidentin luovuttua toimestaan määrätään, poikkeamalla siitä mitä Suomen hallitusmuodossa ja muissa laeissa on säädetty tasavallan presidentin valitsemisesta, hänen jälkeensä uusi presidentti ilman vaalia välittömästi tässä laissa.

2. pykälä. Tasavallan presidentin toimi uskotaan Suomen marsalkka, vapaaherra Carl Gustaf Emil Mannerheimille, joka astuu toimeensa heti, kun tämä laki on tullut voimaan,

3. pykälä. Kun tasavallan presidentti Mannerheimin toimikausi päättyy tai hän muutoin luopuu presidentin toimestaan tai tulee siitä pysyvästi estyneeksi, on uusi tasavallan presidentti valittava niin kuin Suomen hallitusmuodossa ja muissa laeissa on säädetty.

4. pykälä. Tasavallan presidentti Mannerheimilla on oikeus joko kokonaan tai osittain siirtää pääministerille ne tehtävänsä, jotka koskevat asetusten antamista, armahdusvallan käyttämistä, erivapauden myöntämistä, Suomen kansalaiseksi ottamista ja kansalaisuudesta vapauttamista.

Pääministerille 1 momentin nojalla siirretyt asiat käsitellään samassa järjestyksessä kuin tasavallan presidentille kuuluvien asiain käsittelystä on säädetty.

Herra puhemies. Tasavallan presidentti Risto Ryti on tälle päivälle päivätyssä valtioneuvostolle osoittamassaan kirjeessä ilmoittanut luopuvansa tasavallan presidentin toimesta.

**Kirjeen sanamuoto on
seuraava:**

”Valtioneuvostolle. Harkitessani maamme nykyistä vaikeata ja uhanalaista asemaa olen johtunut siihen vakaumukseen, että ylin toimeenpanovalta sekä sotilas- että siviilihallinnon alalla olisi tällä hetkellä keskitettävä samalle henkilölle. Tämän aikaansaamiseksi olen päättänyt luopua tasavallan presidentin toimesta. Päätökseni, johon myös on vaikuttanut se, että terveyteni monivuotisen vastuun ja työtaakan johdosta on käynyt horjuvaksi, ilmoitan täten kunnioittavasti valtioneuvostolle tiedoksi ja asianmukaisia toimenpiteitä varten.

Helsingissä 1 päivänä elokuuta 10-14. — Tasavallan presidentti Risto R y t i.

Kansliapäällikkö Bruno Kivikoski.”

[Lähde: Suomen Sosialidemokraatti 2.8.1944 s. 2]